



โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(อพ.สธ.)

โครงการบูรณาการเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา
และใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก

รายงานผลการดำเนินงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ประจำปีงบประมาณ 2565

(พฤศจิกายน 2564 – 30 กันยายน 2565)

คำนำ

การดำเนินโครงการบูรณาการเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ประจำปีงบประมาณ 2565 ประเภทกิจกรรม F2 กรอบการใช้ประโยชน์ กิจกรรม A4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร ดำเนินการโดยสำนักงานบริการทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในเดือน ตุลาคม 2564 ถึง เดือน พฤษภาคม 2565 โดยมีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงาน ผ่านการกำกับติดตามโดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และผ่านกระบวนการนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รับผิดชอบโครงการภายใต้โครงการ อพ.สธ. ตามกระบวนการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้กำหนดไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

สำนักงานบริการทางวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การดำเนินโครงการบูรณาการเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก ปีงบประมาณ 2565 ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาและยกระดับเครือข่ายคนผลิตแฝกสู่กระบวนการกลุ่มอนุรักษ์หญ้าแฝก (เครือข่ายศูนย์เรียนรู้หญ้าแฝก) (2) เพื่อการศึกษา วิจัย หญ้าแฝกเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดิน และ (3) เพื่อการแปรรูปจากแฝกสู่การสร้างงานและอาชีพให้กับชุมชน ท้องถิ่นผ่านกิจกรรมของโครงการอันประกอบไปด้วย การปรับปรุงกายภาพศูนย์เรียนรู้แฝกแบบมีชีวิต พื้นที่ 5 ไร่ การจัดสัมมนาเครือข่ายคนผลิตแฝกในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์และพัฒนาประโยชน์จากแฝกอย่างยั่งยืน การศึกษาวิจัย หญ้าแฝกเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดิน และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปหญ้าแฝกสู่ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอาชีพให้กับชุมชน ผลการดำเนินกิจกรรมตามแผน ทำให้เกิดการปรับปรุงกายภาพศูนย์เรียนรู้แฝก มีต้นไม้ทั้งไม้ดอกและไม้ประดับ รวมถึงป้ายฐานเรียนรู้ เพื่อประชาสัมพันธ์พื้นที่ให้มีความน่าสนใจมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมสัมมนาเครือข่ายคนผลิตแฝก ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายคนรักแฝก เครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ และกลุ่มเกษตรกรบ้าน หมอদিনอาสา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหุทำนบ และสำนักงานพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์ มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการแปรรูปแฝกเป็นดับแฝก เส้นใยแฝกเพื่อการพัฒนาเป็นของที่ระลึก ได้แก่ พวงกุญแจ และการอบรมการขยายพันธุ์แฝกอย่างถูกต้อง และการศึกษาวิจัยแฝกทั้งในด้านการศึกษาการเจริญเติบโตของไม้ผลที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ปลูกแฝก และการพัฒนาผลิตภัณฑ์แผ่นยับยั้งผสมเส้นใยแฝกและดินปลูกดาวเรืองจากใบหญ้าแฝก ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าแฝกมีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืช และมีความเป็นไปได้ในการนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ การดำเนินการดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ชุมชนมีศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับสายพันธุ์ การอนุรักษ์และการพัฒนาประโยชน์จากแฝก มีผลการวิจัยซึ่งสามารถต่อยอดเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเสริมความภาคภูมิใจให้กับประชาชนโดยรอบศูนย์เรียนรู้ที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สายพันธุ์แฝก นอกจากนี้ยังมีการสร้างเสริมทักษะการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อสร้างเสริมรายได้ให้กับชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการในศูนย์เรียนรู้ จำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้เป็นอุทยานแฝกเทิดพระเกียรติ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
ส่วนที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์โครงการ	2
ข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย	2
ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการทำงาน	
ขั้นเตรียมการ	3
ขั้นดำเนินการ	3
ขั้นการติดตามประเมินผล	4
ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงาน	
ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย	5
ผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ	16
ส่วนที่ 4 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการบริการวิชาการ ปัญหา และข้อเสนอแนะ	17
ส่วนที่ 5 การนำไปใช้ประโยชน์และขยายผล	18
ภาคผนวก	19

ส่วนที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

หญ้าแฝก เป็นหญ้าที่มีคุณสมบัติในการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพราะเป็นพืชที่มีระบบรากลึกและแผ่กระจายลงไปในดินตรง ๆ เป็นพืชที่มีอายุได้หลายปี ขึ้นเป็นกอแน่น มีใบเป็นรูปขอบขนานแคบปลายขอบแหลม ยาว 35-80 เซนติเมตร สามารถขยายพันธุ์ที่ได้ผลรวดเร็ว โดยการแตกหน่อจากลำต้นใต้ดิน และมีสายพันธุ์ที่หลากหลาย พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ได้นำหญ้าแฝกมาแก้ปัญหาดิน และน้ำ ดังมีพระราชดำรัส ณ ศาลาเริง วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2546 ความตอนหนึ่งว่า “ให้ใช้หญ้าแฝกในการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน พื้นฟูดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ และแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมดำเนินการขยายพันธุ์ ทำให้มีกล้าหญ้าแฝกเพียงพอด้วย ที่สำคัญต้องไม่ลืมหน้าที่ของหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำและเพื่อการรักษาดินให้ทุกหน่วยงานและหน่วยงานราชการที่มีศักยภาพในการขยายพันธุ์ให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตกล้าหญ้าแฝกและแจกจ่ายกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เพียงพอ” และได้เกิดเป็นโครงการตามพระราชดำริที่มีหน่วยงานต่าง ๆ ได้นำไปขยายผลเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติมาอย่างต่อเนื่อง

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ในปี 2564 ได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินและน้ำ และมีผลลัพธ์จากการดำเนินการคือ มีข้อมูลผู้ผลิตและปลูกแฝกในจังหวัดบุรีรัมย์ มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแฝกโดยบูรณาการกับกิจกรรมสาขาวิชาและกิจกรรมตามโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการออกแบบศูนย์เรียนรู้แฝกในพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้แฝกในพื้นที่ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ประจำตำบลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ต้องการการขับเคลื่อนเพื่อให้การเรียนรู้จากแฝกเป็นลักษณะการเรียนรู้อย่างมีชีวิต มีการผสมผสานกับเครือข่ายผู้ปลูกแฝกเพื่อให้มีการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์จากแฝกได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านฝักร้อยการครบวงจรตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกสายพันธุ์ไปจนถึงการแปรรูป ดังนั้น สำนักงานบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์จึงได้จัดทำโครงการโครงการบูรณาการเครือข่ายเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกขึ้น เพื่อพัฒนาและยกระดับเครือข่ายคนผลิตแฝกสู่กระบวนการกลุ่มอนุรักษ์หญ้าแฝกผ่านศูนย์การเรียนรู้ที่มีชีวิต ดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแฝกในพื้นที่เพื่อจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของดินและการแปรรูปแฝกสู่การสร้างงานและอาชีพให้กับชุมชนท้องถิ่นต่อไป โดยอาศัยความร่วมมือกับกลุ่มเครือข่ายคนรักแฝก เครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ กลุ่มเกษตรไรบ้าน นักวิชาการอิสระ เกษตรกร และผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในด้านเกษตรกรรม การปลูกพืชและพัฒนาดินเพื่อมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในโครงการให้แล้วเสร็จสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1) เพื่อพัฒนาและยกระดับเครือข่ายคนผลิตผักสู่กระบวนการกลุ่มอนุรักษ์หญ้าแฝก (เครือข่ายศูนย์เรียนรู้หญ้าแฝก)
- 2) เพื่อการศึกษา วิจัย หญ้าแฝกเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดิน
- 3) เพื่อการแปรรูปจากผักสู่การสร้างงานและอาชีพให้กับชุมชน ท้องถิ่น

ข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย

ศูนย์เรียนรู้ประจำตำบลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์การศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตั้งอยู่บนถนนสายนางรอง โนนดินแดง ซึ่งเป็นเส้นทางหลักสู่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ขนาดใหญ่ แบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนใหญ่ที่ประชาชนใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตร ประมาณ 1200 ไร่ และอีก 600 ไร่ พื้นที่สำหรับมหาวิทยาลัยใช้ประโยชน์ แบ่งเป็นสระน้ำ ขนาด 120 ไร่ แปลงวิจัยพันธุ์ยางพารา ขนาด 60 ไร่ ป่าพืชพื้นถิ่นประมาณ 4 ไร่ พื้นที่สำหรับจัดทำเป็นแปลงสาธิต และฐานเรียนรู้ต่างๆ ประมาณ 400 ไร่ ได้ดำเนินการเพื่อจัดทำเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประมาณ 70 ไร่ และอุทยานแฝกเพื่อเทิดพระเกียรติ ประมาณ 10 ไร่

ลักษณะงานบริการของศูนย์เรียนรู้ประจำตำบลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย การจัดให้บริการสถานที่เพื่อจัดประชุมสัมมนา และการให้บริการกับหน่วยงานเพื่อแก้ปัญหาทางสังคมร่วม เช่น ปัญหาโรคระบาดโควิด 19 การจัดค่ายเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ด้านการพัฒนาทักษะทางสังคม และอาชีพผ่านฐานเรียนรู้ภายในศูนย์ การจัดอบรมหลักสูตรเชิงปฏิบัติการด้านการดำเนินชีวิตด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ การจัดหลักสูตรวิทยากรกระบวนการเพื่อนาพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรไต้หวันฯ กับบทบาทมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ร่วมขับเคลื่อนงานพัฒนาไปด้วยกัน และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

อุทยานแฝกเพื่อเทิดพระเกียรติ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณประตูทางเข้าศูนย์ เดิมเป็นพื้นที่ว่างเปล่า ซึ่งมหาวิทยาลัยนำดินกันสระมาถมไว้เพื่อเป็นการเชื่อมทางสัญจรจากบริเวณอาคารเรียน ไปสู่แปลงเกษตรสาธิตทางด้านทิศเหนือ ดังนั้น เพื่อการปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพดินจึงมีการนำผักมาปลูกในบริเวณดังกล่าวร่วมกับการปลูกไม้ยืนต้นและไม้ผล จัดการระบบน้ำให้สามารถเข้าถึงได้ทั่วทั้งพื้นที่ รวมถึงออกแบบผังพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์สำหรับการเรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับแฝกเพื่อการบำรุงดินและน้ำได้ ทั้งนี้เพื่อสนองพระราชดำริตามโครงการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) สำนักบริการวิชาการซึ่งมีบทบาทรับผิดชอบในการการพัฒนาอุทยานแฝกเพื่อเทิดพระเกียรติ จึงได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาพื้นที่ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับเกษตรกรในพื้นที่อันประกอบไปด้วย เครือข่ายคนรักผัก เครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ และกลุ่มเกษตรไต้หวัน เพื่อวางแผนพัฒนาพื้นที่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดินและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผักเพื่อการสร้างรายได้ในอนาคตต่อไป

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการ

1. การประชุมทีมงาน ประกอบไปด้วยสำนักงานบริการทางวิชาการ และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เรียนรู้
ปะคำตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. วางแผนงาน กำหนดเวลา และงบประมาณในการจัดกิจกรรม
3. ประสานงานกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เครือข่ายคนรักซ์แฟก เครือข่ายกลไกกรมธรรมชาติ และ
กลุ่มเกษตรกรไทบ้าน เพื่อการมีส่วนร่วมและเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

ขั้นดำเนินการ

การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน โดยจัดกิจกรรมทั้งหมด ณ ศูนย์เรียนรู้ปะคำตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รายละเอียดดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ปี พ.ศ. 2565								
	ไตรมาสที่ 1			ไตรมาสที่ 2			ไตรมาสที่ 3		
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
1.การปรับปรุงกายภาพศูนย์เรียนรู้แฟก แบบมีชีวิต พื้นที่ 5 ไร่				←	→				
2.การจัดสัมมนาเครือข่ายคนผลิตแฟกใน พื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อการอนุรักษ์สาย พันธุ์และพัฒนาประโยชน์จากแฟกอย่าง ยั่งยืน				←	→				
3.การศึกษา วิจัย หย้าแฟกเพื่อการ จัดการสิ่งแวดล้อมด้านดิน				←	→				
4.การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปหย้า แฟกสู่ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอาชีพให้กับ ชุมชน						←	→		
5.การประเมินผลและรายงานสรุป โครงการ							←	→	

ขั้นการติดตามและประเมินผล

ติดตามและประเมินผลโครงการ โดยการประชุมนำเสนอผลการดำเนินงาน ทั้งการรายงานความก้าวหน้าและการรายงานผลการดำเนินงานเมื่อแล้วเสร็จ โดยมีคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยมหาวิทยาลัยเป็นผู้วิพากษ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากขึ้น และสรุปผลการดำเนินงานเป็นรูปเล่มสมบูรณ์

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย

ตารางที่ 3.1 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย

วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
1. เพื่อพัฒนาและยกระดับเครือข่ายคนผลิตผักสู่กระบวนการกลุ่มอนุรักษ์หน้าแฟก (เครือข่ายศูนย์เรียนรู้หน้าแฟก)	1. ปรับปรุงกายภาพศูนย์เรียนรู้แฟกแบบมีชีวิตพื้นที่ 5 ไร่	1. มีศูนย์การเรียนรู้แฟกแบบมีชีวิตที่มีกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สายพันธุ์อย่างน้อย 1 กิจกรรมและกิจกรรมการพัฒนาประโยชน์อย่างน้อย 1 กิจกรรม	รวม 2 กิจกรรม	1.1 วางผังการใช้พื้นที่และปลูกพืช 1.2 ปลูกแฟกพันธุ์พื้นถิ่น ในบริเวณทางเดิน ริมคลองชุดใหม่ เนินดิน เพื่อเป็นการสาธิตการใช้แฟกเพื่อกันการพังทลายของดินและการปรับปรุงสภาพพื้นที่ 1.3 ปลูกแฟก 28 สายพันธุ์ (ปัจจุบันมี 22 สายพันธุ์) เพื่อการศึกษาและเรียนรู้ 1.4 จัดสรรระบบน้ำ ปรับสภาพดินโดยการปลูกปอเทือง ลงปุ๋ยอินทรีย์ ให้ครอบคลุมพื้นที่ ปลูกพืชไม้ผล พืชยืนต้น ไม้ประดับ พืชสวนครัว และสมุนไพร เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้และนิทรรศการมีชีวิต 1.5 ปรับภูมิทัศน์ สะพานข้ามคลองและป้ายศูนย์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาสู่ศูนย์เรียนรู้ที่มีภูมิทัศน์สวยงาม น่าแวะชม

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย

วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
	2.กิจกรรมประชุมเครือข่ายคนผลิตแฝกในพื้นที่ใกล้เคียง	1.มีเครือข่ายคนปลูกแฝกเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 10 คน	10 คน	1. การจัดประชุมเครือข่ายคนผลิตแฝกทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชน 2. การหารือและข้อสรุปแนวทางในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้แฝกเพื่อบำรุงดินและน้ำ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
		2.มีสมาชิกชุมชนรอบศูนย์ปะคำเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 20 คน	20 คน	
		3.มีนักเรียนนักศึกษาหรือผู้สนใจเข้าเรียนรู้จากศูนย์เรียนรู้ไม่	20 คน	

		น้อยกว่า 20 คน		
--	--	-------------------	--	--

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย

วัตถุประสงค์	กิจกรรม	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน
2. เพื่อการศึกษาวิจัย วิทยุ วิทยุแฟกซ์ เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดิน	1. การศึกษาวิจัยวิทยุแฟกซ์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดิน	1. มีผลงานรายงานการศึกษาวิจัยวิทยุแฟกซ์เพื่อประโยชน์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดินอย่างน้อย 1 เรื่อง	1 เรื่อง	1.1 การตรวจสอบสภาพดินพื้นที่บริเวณปลูกแฟกซ์และไม่ปลูกแฟกซ์ 1.2 การทดลองปลูกพืชยืนต้นตำแหน่งดินปลูกแฟกซ์และไม่ปลูกแฟกซ์เพื่อทำการเปรียบเทียบผลการเจริญเติบโต 1.3 การสำรวจและสรุปผลการใช้แฟกซ์เพื่อการพัฒนาดินและน้ำของเกษตรกร 1.4 การศึกษาวิจัยวิทยุแฟกซ์เพื่อผลิตแผ่นผ้าเตทาน (อ.สุธารัตน์ สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมโยธา) และการพัฒนาปุ๋ยหมักจากใบวิทยุแฟกซ์ในการลดขยะอินทรีย์ พัฒนาการปลูกดอกเรืองฤๅษี (อ.เลิศภูมิ สาขาเกษตรศาสตร์)
3. เพื่อการแปรรูปจากแฟกซ์สู่การสร้างงานและอาชีพให้กับชุมชน ท้องถิ่น	1.การแปรรูปแฟกซ์สู่การสร้างงานและอาชีพให้กับชุมชนท้องถิ่น	1.มีผลิตภัณฑ์จาก การแปรรูปวิทยุแฟกซ์ที่สามารถสร้างอาชีพและรายได้อย่างน้อย 1 ผลิตภัณฑ์	1 ผลิตภัณฑ์	1.1 การฝึกปฏิบัติเตรียมเส้นใยแฟกซ์และการจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ 1.2 การฝึกปฏิบัติทำดับแฟกซ์ 1.3 การฝึกปฏิบัติวิธีการคัดแยกกล้าแฟกซ์เพื่อจำหน่าย

รายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงาน

1. การปรับปรุงกายภาพศูนย์เรียนรู้แลกเปลี่ยนวิถีชีวิต พื้นที่ 5 ไร่

1.1 วางผังการใช้พื้นที่และปลูกพืช

1.2 ปลูกแฝกพันธุ์พื้นถิ่น ในบริเวณทางเดิน ริมคลองชุดใหม่ เนินดิน เพื่อเป็นการสาธิตการใช้แฝกเพื่อกันการพังทลายของดินและการปรับปรุงสภาพพื้นที่

1.3 ปลูกแฝก 28 สายพันธุ์ (ปัจจุบันมี 22 สายพันธุ์) เพื่อการศึกษาและเรียนรู้

1.4 จัดสรรระบบน้ำ ปรับสภาพดินโดยการปลูกปอเทือง ลงปุ๋ยอินทรีย์ ให้ครอบคลุมพื้นที่ปลูกพืชไม้ผล พืชยืนต้น ไม้ประดับ พืชสวนครัว และสมุนไพร เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้และนิทรรศการมีชีวิต

1.5 ปรับภูมิทัศน์ สะพานข้ามคลองและป้ายศูนย์เรียนรู้ เพื่อพัฒนาสู่ศูนย์เรียนรู้ที่มีภูมิทัศน์สวยงาม น่าแวะชม



(ก)



(ข)



(ค)



(ง)

ภาพที่ 3.1(ก) ถึง (ง) บริเวณพื้นที่อุทยานแฝกเทิดพระเกียรติ

2. การจัดสัมมนาเครือข่ายคนผลิตแฝกในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์และพัฒนาประโยชน์จากแฝกอย่างยั่งยืน

2.1 การจัดประชุมเครือข่ายคนผลิตแฝกทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชน โดยการจัดกิจกรรมชื่อ “การประชุมเชิงปฏิบัติการสัมมนาเครือข่ายคนผลิตแฝกในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์และพัฒนาประโยชน์แฝกอย่างยั่งยืน” ในวันที่ 30 -31 มีนาคม 2565 ณ ศูนย์เรียนรู้ปะคำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- มีหน่วยงาน ปราชญ์ และเครือข่ายความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นายสุพรรณ จันทร์พายัพ หมอดินอาสา อ.โนนดินแดง นายแดนภา จันลา เครือข่ายสวนแฝกสร้างภาพ นายชินพันธ์ สมพงษ์ และนายพรม จารณะ เครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหนุทำนบ นางสาวชนกนาถ

น้อยค่าภา สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ นายเดชดุสิต แสงสว่าง เครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ ผู้นำ และตัวแทนชาวบ้าน ในเขตตำบลห้วยทำนบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และความร่วมมือในการพัฒนาการดำเนินกิจกรรม

- มีการให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรมพัฒนาศูนย์เรียนรู้ และส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปลูกแฝกเพื่อบำรุงดินและน้ำ

- มีการแลกเปลี่ยนและร่วมกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ เช่น นำดอกดิน ถั่วบราซิล ข้า หม่อน และไผ่ 4 ชนิด มาร่วมปลูกในพื้นที่เพื่อส่งเสริมการเป็นศูนย์เรียนรู้แฝกเพื่อบำรุงดินและน้ำ ต่อไป

- มีการสาธิตวิธีการปลูกแฝก ตัดแฝก ขยายกอแฝก เพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจ ปลูกแฝกเพื่อบำรุงดินหรือเพื่อจำหน่ายอีกด้วย

2.2 การหารือและข้อสรุปแนวทางในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้แฝกเพื่อบำรุงดินและน้ำ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ด้านที่ 1 การปรับและพัฒนาพื้นที่

- ต้องดูแลแฝกให้มากกว่านี้ (ต้องมีน้ำหล่อเลี้ยงสม่ำเสมอ / มีปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก)
- ควรปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา มีที่พักร้อน/พักแดด โดยใช้ไม้ธรรมชาติในพื้นที่ มีไม้ยืนต้น ไม้ประจำถิ่น หวาย กัลปพฤกษ์ (ไม้โคก ไม้อีถัก ฉายา นักเลงประจำถิ่น อะราง ประดู่ พะยูง ไม้แดง เต็ง รัง)
- ควรมีป่าริมทาง เพื่อให้เห็นธรรมชาติ
- ควรมีฝัก/พืชสวนครัว ในร่องแฝก
- ควรมีอาคารอำนวยการ มีเจ้าหน้าที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว
- ควรมีระบบน้ำหยดแบบโซล่าเซลล์ / ระบบน้ำต้องเพิ่มเติมให้กระจายทั่วพื้นที่
- ควรนำไม้ไผ่มาปลูกเพราะเหมาะสมกับสภาพดินและปลูกที่ไหนก็ได้ (ปลูกเป็นโซน พื้นที่) เพราะปัจจุบันไม้ไผ่เริ่มหาได้ยากโดยเฉพาะไม้ไผ่ใช้ลำ
- ควรปลูกไม้ใช้ลำ(เพราะไม่รก) พันธุ์อีสาน-ไผ่สร้างไพร ไผ่สีสุก (แข็งแรง ทนแล้งได้ดี) ส่งเสริมการสร้างงาน / สร้างอาชีพได้
- ควรปลูกพืชล้มลุกกระจายในพื้นที่ เช่น ถั่วลิสง เป็นต้น (คลุมดิน ปรับสภาพดินไปพร้อมกับแฝก)
- ควรมีแปลงขยายพันธุ์แฝก (ควรมีรองรับเพื่อคนสนใจ)
- ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์แฝกโดยตรง (สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ร่วมกันได้)
- ควรมีถังน้ำหมักชีวภาพเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน
- ควรมีตัวอย่างต้นแฝก (แสดงให้เห็นลักษณะรากลงดิน ลำต้น และใบ)

ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมในพื้นที่

- การประสานงานของกลุ่มแม่กับชุมชน หรืออบต. เพื่อให้เกิดกิจกรรมต่อยอด มีการประชาสัมพันธ์แจ้งให้ลูกบ้านต่อไป

- มีการศึกษา วิจัย เกี่ยวกับแฟกเพื่อบำรุงดินและน้ำ

- มีกิจกรรมเอามื้อเอางอง (เอางองลงแขก) เพื่อให้เครือข่ายร่วมพัฒนาและเกิดการแลกเปลี่ยน

- นำตัวอย่างดินไปตรวจ (ก่อนและหลัง)

ด้านที่ 3 การตั้งชื่อศูนย์เรียนรู้ ที่ประชุมนำเสนอ ดังนี้

- ศูนย์แฟกให้ชีวิต

- ศูนย์แฟกคืนชีวิต

- ศูนย์เรียนรู้และศึกษาแฟกเฉลิมพระเกียรติ

- ศูนย์เรียนรู้หญ้าแฟกเพื่อการพัฒนา

- ศูนย์แฟกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

2.3 ผลจากการจัดประชุมเครือข่าย ทำให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานเรียนรู้ จัดโดยสำนักงานบริการทางวิชาการ มีนักเรียนในโรงเรียนบริเวณรอบศูนย์เรียนรู้ปะคำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าศึกษาเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้แฟกจำนวน 1 ครั้ง โดยมีวิทยากร คือ นายสุพรรณ จันทร์พ่ายพ หมดินอาสา และผู้ใหญ่ชิงชัย จงวงษ์ ครูแฟก



(ก)



(ข)



(ค)



(ง)

ภาพที่ 3.2 (ก) (ข) (ค) และ (ง) กิจกรรมสัมมนาเครือข่ายคนผลิตแฝกในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์และพัฒนาประโยชน์จากแฝกอย่างยั่งยืน



ภาพที่ 3.3 กิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับแฝกของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษารอบศูนย์

3. การศึกษา วิจัย หญ้าแฝกเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดิน

3.1) การตรวจสอบสภาพดินในพื้นที่บริเวณปลูกแฝกและไม่ปลูกแฝก ผลจากการตรวจสอบหลังจากเริ่มปลูกแฝกในเดือนพฤษภาคม 2564 พบว่าสภาพดินส่วนที่ปลูกแฝกและไม่ปลูกแฝกมีลักษณะใกล้เคียงกัน

3.2) การทดลองปลูกพืชยืนต้น ในบริเวณตำแหน่งดินที่ฟื้นฟูด้วยการปลูกแฝกและบริเวณดินที่ไม่ปลูกแฝกเพื่อทำการเปรียบเทียบผลการเจริญเติบโต พบว่า การเจริญเติบโตของพืชยืนต้นทั้งหมด 5 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ลำดวน จำปา และมะไฟ และในช่วงเวลาประมาณ 12 สัปดาห์ มีการเจริญเติบโตใกล้เคียงกันทั้งในกรณีปลูกในบริเวณดินที่ปลูกแฝกและในบริเวณดินที่ไม่ปลูกแฝก



(ก)

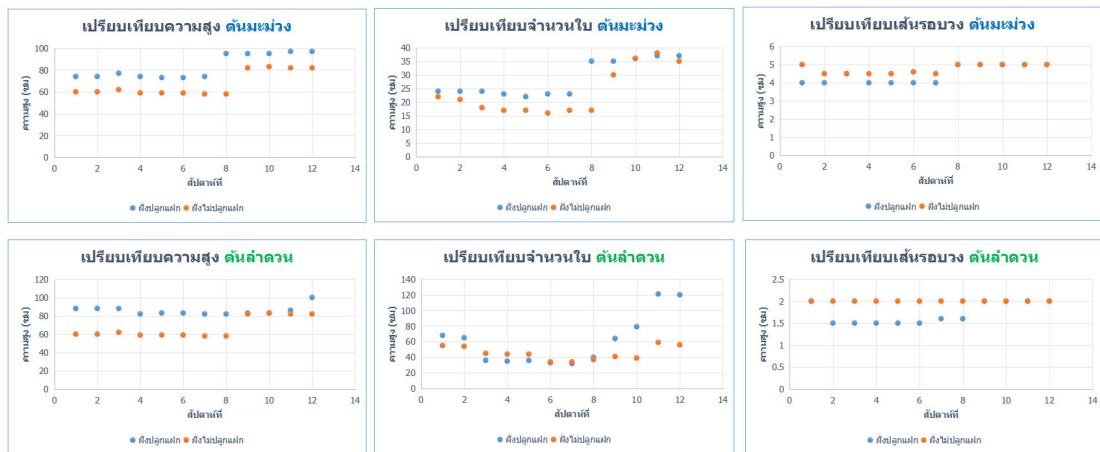


(ข)

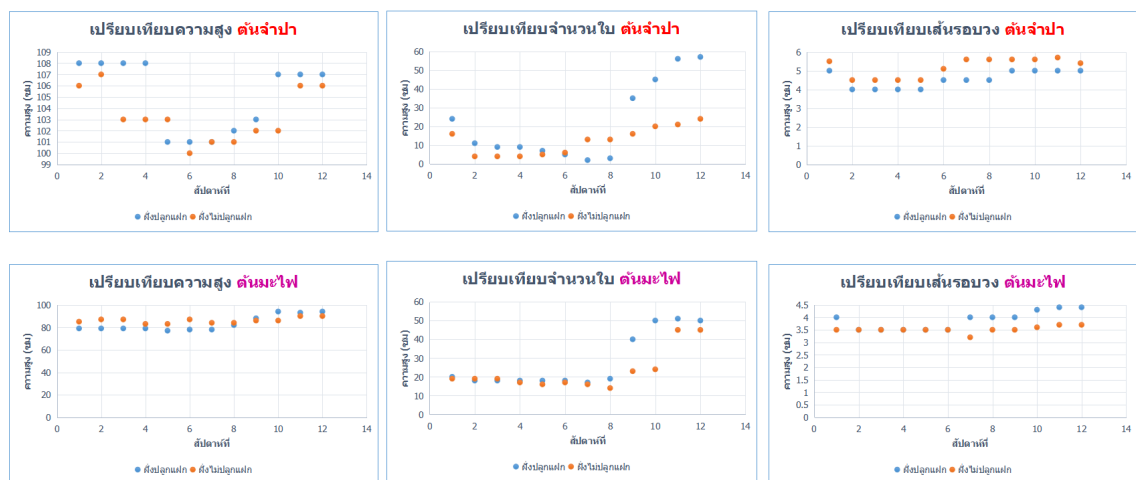


(ค)

ภาพที่ 3.4(ก) (ข) และ (ค) การปลูกพืชยืนต้นในตำแหน่งปลูกแฝกและไม่ปลูกแฝก



ภาพที่ 3.5 กราฟแสดงการเปรียบเทียบความสูง จำนวนใบ และเส้นรอบวงของต้นมะม่วงและต้นลำดวน



ภาพที่ 3.6 กราฟแสดงการเปรียบเทียบความสูง จำนวนใบ และเส้นรอบวงของต้นจำปาและต้นมะไฟ

3.3) การสำรวจและสรุปผลการใช้แฟกเพื่อการพัฒนาดินและน้ำของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ ใช้แฟกเพื่อการป้องกันดินพัง เช่น บริเวณดินที่ถมใหม่ หรือบ่อน้ำที่ขุดใหม่ มากกว่าการนำไปใช้สำหรับการช่วยเสริมสร้างหรือพัฒนาปรับปรุงดิน ควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาต่อไป

3.4) ผลต่อเนื่องจากโครงการ ส่งผลให้เกิดการศึกษาวิจัยแฟกเพื่อประโยชน์ด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมอื่นๆ อีก เช่น การพัฒนาแผ่นยับยั้งผสมเส้นใยแฟก (โดยอ.สุภารัตน์ สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมโยธา) และการพัฒนาปุ๋ยหมักจากใบหญ้าแฟกในการลดขยะอินทรีย์พัฒนาการปลูกดอกเรืองฤงซ์ (โดยอ.เลิศภูมิ สาขาเกษตรศาสตร์)

4. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปหญ้าแฟกสู่ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอาชีพให้กับชุมชน

4.1) การฝึกปฏิบัติเตรียมเส้นใยแฟกและการจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ โดยวิทยากร 2 ท่าน คือนางนิชาภา แสงเสถียร ประธานเครือข่ายแฟกนครชัยบุรินทร์ และนางสาวญาติ สุดใสดี เกษตรกรผู้แปรรูปแฟกได้รับรางวัลพระราชทาน โดยได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชาวบ้านกลุ่มเกษตรไต้หวันศูนย์ปะคำฯ เพื่อผลิตแผ่นแฟกรองแก้ว และพวงกุญแจจากเส้นใยแฟกและผลฝางแห้ง



(ก)



(ข)



(ค)

ภาพที่ 3.7 (ก) (ข) และ (ค) กิจกรรมการเตรียมเส้นใยแฝกและจักสานเป็นผลิตภัณฑ์

4.2) การฝึกปฏิบัติทำตับแฝก โดยวิทยากรคือ นายสุพรรณ จันทร์พ่ายัพ และนายพรหม จา
ระณะ ซึ่งการผลิตตับแฝกถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่สืบทอดกันมา ตับแฝกมีความทนทานมากกว่า
ตับหญ้าคา แต่เนื่องจากแฝกใบเล็กจึงทำให้ไม่เป็นที่นิยมเท่ากับใบหญ้าคา ในปัจจุบันมีชาวบ้านใน
ตำบลรับทำตับแฝกจำนวน 2-3 ราย



(ก)



(ข)



(ค)

ภาพที่ 3.8 (ก) (ข) และ (ค) กิจกรรมฝึกปฏิบัติทำตับแฝก

4.3) การฝึกปฏิบัติวิธีการคัดแยกกล้าแฝกเพื่อจำหน่าย โดยวิทยากร คือ นายชิงชัย จงวงษ์ ครูแฝก ซึ่งได้สาธิตวิธีการคัดแยกกล้าแฝกว่า การตัดจะต้องตัดให้ถึงราก อาจตัดยกกอหรือแยกจากกอก็ได้ และตัดใบออกให้มีความยาวประมาณ 15-20 ซม. จัดเก็บที่ที่ขึ้นก่อนส่งจำหน่ายในราคา 0.15-0.50 บาทต่อดัน ทั้งนี้ การตัดแยกกล้าแฝกเป็นการช่วยบำรุงรักษาแฝกได้อีกทางหนึ่งด้วย เพราะเมื่อแฝกแก่จัดต้นจะเน่าตายอยู่ด้านในกอ จึงควรมีการตัดแยกอย่างสม่ำเสมอ ส่วนใบแฝกก็ควรตัดอย่างสม่ำเสมอเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแตกยอดใหม่



(ก)



(ข)

ภาพที่ 3.9 (ก) (ข) และ (ค) กิจกรรมฝึกปฏิบัติทำตับแฝก

ผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ (Impact)

1. การดำเนินกิจกรรมส่งผลให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านผักเพื่อการบำรุงดินและน้ำแหล่งใหม่ในเขตอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีพื้นที่และระบบน้ำเพียงพอสำหรับการจัดฐานสาธิตด้านการปลูกขยายพันธุ์ และใช้ประโยชน์จากผัก รวมถึงการบำรุงดินและน้ำ การปลูกพืชยืนต้น สมุนไพร และพืชผักสวนครัว เป็นนิทรรศการมีชีวิต
2. การดำเนินกิจกรรมเครือข่ายฯ ทำให้เกิดความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มคนรักผัก กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มไ้บ้านในพื้นที่ และส่งผลให้เกิดแนวคิดในการวางแผนพื้นที่อุทยานเทิดพระเกียรติในระยะยาวต่อไป
3. การดำเนินกิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผัก เป็นการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการประกอบอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนใกล้เคียงกับศูนย์เรียนรู้ประจำตำบลหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผักเพื่อการเจริญเติบโตของพืชยืนต้น และการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งด้านการก่อสร้างและด้านเกษตรกรรม ทำให้อาจารย์และนักศึกษาได้มีแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาได้

ส่วนที่ 4 สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการบริการวิชาการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1) การพัฒนาและยกระดับเครือข่ายคนผลิตผักสู่กระบวนการกลุ่มอนุรักษ์เหี่ยวแห้ง (เครือข่ายศูนย์เรียนรู้เหี่ยวแห้ง) ได้รับความร่วมมือจาก เครือข่ายคนรักษ์ผัก เครือข่ายกิจกรรมธรรมชาติ และกลุ่มเกษตรกรบ้าน นอกจากนี้ยังมีหมอดินอาสา เกษตรกรผู้สนใจปลูกผัก และหน่วยงานสำนักงานพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์ ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ในด้านการจัดการพื้นที่เพื่อการจัดการนิทรรศการทางด้านเกษตรกรรม เช่น การจัดการน้ำ การจัดการและวางแผนการปลูกพืชในฤดูต่างๆ การคัดเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตในสภาพดินที่ไม่มีความอุดมสมบูรณ์ การจัดการทางด้านภูมิสถาปัตยกรรม และองค์ความรู้ในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดตามสภาพบริบทพื้นที่ ทั้งนี้ การจัดการด้านเครือข่ายต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจัง และมีการวางแผนกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมถึงมีแผนการพัฒนาในระยะยาวเพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายศูนย์เรียนรู้เหี่ยวแห้งที่สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจได้อย่างทั่วถึง

2) การศึกษา วิจัย เหี่ยวแห้งเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านดิน ที่ดำเนินการภายใต้โครงการนี้ สามารถสรุปได้ว่า การปลูกพืชยืนต้นในบริเวณที่ปลูกผักมีการเจริญเติบโตได้ดีใกล้เคียงกับบริเวณที่ไม่ปลูกผัก แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการดำเนินการโครงการมีระยะเวลาเพียง 1 ปี จึงยังต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในระยะยาวทั้งการด้านการเจริญเติบโตของพืชและคุณสมบัติของดิน ส่วนการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักทั้งในด้าน การก่อสร้าง หรือการพัฒนาแผ่นยับยั้งผสมเส้นใยผัก และการพัฒนาดินปลูกดาวเรืองผสมผัก พบว่า มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่ต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงคุณสมบัติทางด้านวิศวกรรม และเกษตรกรรมให้ดีขึ้นตามลำดับ อีกทั้งยังต้องมีการเก็บรวบรวมผลการวิจัย เพื่อเผยแพร่และเป็นแหล่งอ้างอิงสำหรับผู้สนใจที่จะนำผักไปพัฒนาเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ในอนาคต

3) การแปรรูปจากผักสู่การสร้างงานและอาชีพให้กับชุมชน ท้องถิ่น พบว่าการแปรรูปผักมีความเป็นไปได้อย่างมากที่จะส่งเสริมทักษะและรายได้ให้กับชุมชนเนื่องจากใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีในระดับชาวบ้าน ทั้งในด้านการถนอมผัก การเตรียมเส้นใยและการนำเส้นใยมาประกอบเป็นของที่ระลึก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผักมักเป็นงานฝีมือที่มีความละเอียดอ่อนและใช้เวลาในการผลิตค่อนข้างมาก จึงต้องมีการประชาสัมพันธ์หรือสร้างเรื่องราวเพื่อให้มีความน่าสนใจ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการสั่งซื้อเพื่อการผลิตสร้างรายได้ที่มากขึ้น เนื่องจากประชาชนในพื้นที่บริเวณรอบศูนย์เรียนรู้ปะคำ เป็นเกษตรกรที่มีภาระการดูแลไร่นาหรือประกอบอาชีพส่วนตัวอยู่แล้ว ดังนั้นการแปรรูปผักเพื่อเป็นอาชีพเสริมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่เป็นไปได้

4) การปรับปรุงภูมิทัศน์และออกแบบกิจกรรมในพื้นที่อุทยานเทิดพระเกียรติ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ในโครงการนี้ ซึ่งต้องรอรระยะเวลาการเจริญเติบโตของพืชและการบริหารจัดการพื้นที่ตามฤดูกาล รวมถึงต้องมีการดำเนินการภายใต้แผนระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 5 การนำไปใช้ประโยชน์และขยายผล

การนำไปใช้ประโยชน์และขยายผล

ด้านวิชาการ

แม้ว่าแฝกจะถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการบำรุงดินและน้ำเป็นหลัก แต่ผลจากการวิจัยด้านการเจริญเติบโตของต้นไม้ในบริเวณที่ปลูกแฝกและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากแฝก แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่นำแฝกมาประยุกต์ใช้ในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม การมีแหล่งปลูกและขยายพันธุ์แฝกในโครงการนี้ ทำให้มีวัตถุดิบแฝกที่นักวิชาการหรือผู้ที่สนใจสามารถนำไปผลิตไปต่อยอดเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ หรือทดสอบ ทดลอง เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากแฝกในพื้นที่ โดยนำศาสตร์ความรู้ด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้

ด้านการพัฒนาท้องถิ่น

การจัดกิจกรรมเครือข่ายศูนย์เรียนรู้แฝก เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนในพื้นที่สถานศึกษาหรือผู้ที่สนใจที่อยู่ใกล้เคียง รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในด้านการปรับปรุงพื้นที่เป็นนิทรรศการมีชีวิต ส่งผลให้ประชาชนมีความสนใจในเรื่องการนำแฝกมาใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น และเป็นการส่งเสริมให้มีสำนึกรักษ์ในคุณค่าประโยชน์ของพืชพันธุ์ธรรมชาติที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ การมีส่วนร่วมเพื่อจัดการพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใหม่ สร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับประชาชนผ่านการทำกิจกรรมในศูนย์เรียนรู้

ด้านการสร้างรายได้ต่อชุมชน

กิจกรรมการแปรรูปแฝกทั้งในด้านการทำดับแฝก การจัดเตรียมเส้นใยเพื่อผลิตของที่ระลึก รวมถึงการขยายพันธุ์แฝก เป็นการส่งเสริมให้เกิดทักษะด้านการนำแฝกมาใช้ประโยชน์ในด้านอื่นนอกเหนือจากการบำรุงดินและน้ำ เป็นการสร้างเสริมทักษะเบื้องต้นให้กับประชาชนที่มีความสนใจเพื่อให้นำไปต่อยอดสร้างอาชีพให้กับตนเองและครอบครัวได้ และรวมถึงอาจส่งผลให้มีการนำวัตถุดิบในพื้นที่มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้อีกด้วย

